

Юридичні науки

Коваль Юлія Андріївна

студент

Національно юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ІНШИХ КРАЇН

***Анотація.** У даній статті аналізується одна з сучасних актуальних загроз національній безпеці України, яка визначена Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015, а саме - корупція.*

***Ключові слова:** корупція, національна безпека, державне управління, посадові особи.*

Постановка проблеми. Загальновідомо, що корупція є негативним суспільним явищем, що відбивається злочинним використанням службовими та посадовими особами, політичними діячами їх прав і можливостей з метою особистого збагачення. Корупція створює реальну загрозу безпеці, демократичному розвитку держави та суспільства, конституційного ладу, а саме: підриває авторитет країни, завдає шкоди демократичним засадам управління суспільством, функціонуванню державного апарату, обмежує конституційні права і свободи людини та громадянина, порушує принципи верховенства права та встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, управлінських структур приватного сектора, руйнує моральні та суспільні цінності, дискредитує державу на міжнародному рівні.

Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання дослідження шляхів подолання корупції є досить актуальним та дискусійним. Існує низка правових позицій з цього приводу.

Так, вивченням цієї тематики займалось багато науковців, зокрема: В. Чепелюк, Б. Кушнірук, О. Єжель.

Мета статті: така ситуація вимагає належних методів боротьби, тому необхідно звернутися до практики інших держав, які досягли певних успіхів у протидії корупції.

Виклад основного матеріалу. В першу чергу, необхідно звернутися до Індексу сприйняття корупції - це щорічний рейтинг країн світу, що укладається організацією *Transparency International* з 1995 року. Країни у рейтингу впорядковані за показником рівня корупції, який базується на оцінках підприємців та аналітиків.

На першому місці, згідно з даними за 2018 рік, стоїть Данія.

Особливістю данської стратегії боротьби з корупцією є те, що постійне оновлення законодавства щодо протидії корупції посилює відповідальність особи, що у свою чергу погіршує її становище, адже після викриття даного злочину, з такою особою не підпише контракт жодна з компаній. Тому бути чесним в Данії заохочується задовільною заробітною платою та відсутністю проблем.

До того ж, всі доходи фізичних і юридичних осіб є прозорими та відкритими, контрольно-наглядові органи функціонують відкрито і публікують інформацію про діяльність та фінансовий стан в Інтернет.

Варто відмітити, що державні службовці в Данії мають високу ступінь соціального захисту: отримують безкоштовні медичні послуги і освіту, мають соціальні гарантії, що істотно зменшує ймовірність корумпованих дій.

В Новій Зеландії, яка посідає друге місце в рейтингу, створюються та діють багато установ, працівники яких можуть витребувати документи у будь-якого громадянина, не звертаючи увагу, яку посаду він займає: від прибиральника до міністра. Журналісти постійно відслідковують витрати високопосадовців і висвітлюють ці відомості у ЗМІ.

Також, для розвитку правосвідомості громадян, регулярно проводяться конференції, семінари, на яких ознайомлюють всіх бажаючих з антикорупційною політикою держави, правилами і порядком звернення зі скаргою на факти корупції чи шахрайства.

Наступне місце в рейтингу посідає Фінляндія. Вона дещо відрізняється від інших країн тим, що не приймаються ані спеціальні закони, ані державні утворення, щодо протидії даній проблемі. Але чи не найважливіше місце посідають журналісти, які являються ефективним інструментом громадського контролю. Варто відмітити, що президент, народні депутати, судді, прокурори, чиновники тощо не мають недоторканості, тому притягнути їх до відповідальності значно легше, ніж в Україні.

Чи не найжорсткішою та ефективною системою придушення корупції, на наш погляд, є Сінгапур. Для досягнення результатів пройдено декілька послідовних кроків. Було створено дієве бюро з розслідування фактів корупції, що зосереджено на великих хабарниках у вищих ешелонах влади, з іншими боролися шляхом спрощення процедур прийняття рішень та скасування двозначності в законах. Суди наділяються правом конфісковувати доходи, отримані в результаті корупції.

Знято недоторканість з усіх чиновників та їх родин, перевіряються рахунки всіх високопосадовців та їх близьких в банках, а також, вони повинні щорічно подавати декларації на відсутність боргів. Останнім важливим кроком держави було встановлення високої заробітної плати.

П'ятою країною в рейтингу є Швеція. У даній державі не існує окремої спеціалізованої структури парламентського антикорупційного контролю, але були встановлені високі етичні стандарти для чиновників. Чесність є пріоритетом для суспільства. Порухення стандартів призводить до низки проблем. Немало важливим є те, що навіть церква може віднестись з підозрою до будь-якого бізнесмена, який витрачає більше грошей, ніж

отримує. Істотну роль відіграє парламентський омбудсмен юстиції, який наділений правом порушувати кримінальні справи проти посадових осіб.

Чи не найцікавішим досвідом може поділитись з нами Грузія. Особливістю її стратегії боротьби з корупцією було те, що вона, крім іншого, включала соціальні реформи, які були всеохоплюючими та до яких відносилися реорганізація поліції, звільнення корумпованих державних службовців у всіх сферах суспільних відносин, підвищення заробітної платні та безперервне навчання; зниження податків і виплат, пов'язаних з реєстрацією; приватизація основних державних об'єктів; заохочення іноземних інвестицій; освітня реформа, що дала змогу залучити до боротьби з корупцією молодих, розумних і талановитих осіб, які пізніше (після здобуття освіти) працювали в різноманітних державних органах, серед яких були поліція і суди.

Остаточно подолати корупцію Грузії допомогли зміни в кримінально-процесуальний кодекс. За однією з них, посадова особа, яка переховується від слідства, може бути засуджена заочно з повною конфіскацією майна. Також у випадку порушення кримінальної справи проти посадової особи прокурор може висунути позов про конфіскацію незаконно нажитого майна.

Однак не менш важливо, ніж реформування всіх сфер життєдіяльності людини в Грузії, була антикорупційна пропаганда. Зокрема, грузинський уряд вдавався до показових арештів корумпованих чиновників. Це було спрямовано на підвищення інтересу молоді до державної служби та формування позитивного іміджу правоохоронних органів.

Боротьба з корупцією в поєднанні з проведенням системних реформ, дали свої позитивні результати для розвитку Грузії. Сьогодні грузинська економіка лідирує в різних рейтингах щодо сприятливої атмосфери ведення бізнесу.

Ефективність стратегії боротьби з корупцією визначається не кількістю пропонованих заходів, а їх якістю, тобто здатністю реально

впливати на ситуацію та змінювати її. Тому запозичення відповідного досвіду не може бути простим копіюванням, воно повинно бути вибіркоким, з урахуванням вже існуючих результатів застосування даних норми.

Висновки. Підсумовуючи досвід вище перелічених країн, необхідно зазначити, що для нашої країни мало приймати низку законів щодо протидії корупції та створювати бюро, яке веде неефективну боротьбу з даною проблемою. Потрібно посилити контроль за фінансуванням політичних партій, утвердити практику використання відкритих бюджетів. Також, для того щоб люди не прагнули збагачення злочинним шляхом необхідно підвищити заробітні плати, встановлювати обмеження щодо витрат на купівлю нерухомості. Припинити тиск на активістів та журналістів, забезпечити максимально ефективно очищення системи від недобросовісних суддів на всіх рівнях, запровадити нову процедуру їх призначення, зменшуючи вплив на це політичних діячів.

Дані заходи необхідно застосувати на ранніх етапах боротьби з корупцією.

Література

1. Стратегія національної безпеки України, затверджено Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. Опубліковано в офіційному виданні Урядовий кур'єр — № 95.
2. Методы борьбы с коррупцией в Дании в 2019 году. URL: <https://emigranto.ru/evropa/daniia/korrupciia-v-danii.html>
3. Каліна А. Світові антикорупційні інструменти і Україна / А. Каліна // Держзакупівлі. 2016. № 3.
4. Елена Галаджий « Учись політики: где на планете победили коррупцию» URL: <https://kp.ua/economics/472876-uchytes-polytyky-hde-na-planete-pobedyly-korruptsyui>